

TÜRKİYE’DE MÜZİK BEĞENİSİ ÜZERİNE YAPILMIŞ OLAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOGRAFİK YÖNTEMLE İNCELENMESİ*

INVESTIGATION OF ACADEMIC STUDIES CONDUCTED ON THE MUSIC LIKING IN TURKEY BY BIBLIOGRAPHICALLY

Şevki Özer AKÇAY

Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü
Asst. Prof. Dr., Ataturk University, Fine Arts Faculty, Music Sciences Department

soakcay@atauni.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0493-9897>

Elif ERDEN

erdenelif31@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2438-901X>

Atıf/Citation

Akçay, Ş. Ö., Erden, E. (2020). “Türkiye’de Müzik Beğenisi Üzerine Yapılmış Olan Akademik Çalışmaların Bibliyografik Yöntemle İncelenmesi”. *Sanat Dergisi*, (36), 117-134.

Araştırma makalesi/Research article

Doi: <http://doi.org/10.47571/ataunigsfd.763079>

Öz

Beğeni, insan hayatının başlangıcından günümüze kadar olan süreçte yaşamımızın her alanında var olan bir kavramdır. Bu alanlardan birisi de müzik beğenisi. Müzik beğenisi basit bir olgu olmayıp, kültürel, sosyal, eğitsel, psikolojik ve kişilik özelliklerinden kaynaklanan pek çok etkeni kapsamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan akademik çalışmaların bibliyografik yöntemle incelenmesidir. Araştırma verileri, YÖK’ün Ulusal Tez Merkezi’nde kayıtlı olan, müzik beğenisi üzerine yazılmış 26 tez ve Google Akademik (Google Scholar) veri tabanından ulaşılan 16 makaleden elde edilmiştir. İncelenen tezler ve makalelerden elde edilen

Abstract

Liking is a concept that exists in every aspect of our life from the beginning of human life to the present day. One of these areas is the music liking. Music liking is not a simple phenomenon, and they include many factors that result from cultural, social, educational, psychological and personality traits.

The purpose of this research is the academic works conducted on music liking in Turkey is examined with bibliographic method. The research data on music liking were obtained from 26 theses registered in YÖK’s (Council of Higher Education) National Thesis Center and 16 articles obtained from Google Scholar database. The data obtained from the theses and articles examined were analyzed according to year,

* Bu çalışma, Elif ERDEN’in Dr. Öğr. Üyesi Şevki Özer AKÇAY danışmanlığında hazırlanan “Türkiye’de Müzik Beğenisi Üzerine Yapılmış Olan Akademik Çalışmaların Bibliyografik Yöntemle İncelenmesi” adlı lisans tezinden geliştirilerek üretilmiştir.

veriler yıl, tür, yöntem, konu, üniversite ve enstitü ölçütlerine göre analiz edilerek nicel verilere dönüştürülmüş ve betimsel istatistik yöntemlerden frekans-yüzde kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda, Türkiye'de müzik beğeni üzerine yapılmış olan çalışmaların 2000'li yıllarda yaygın olduğu, büyük kısmının yüksek lisans tezi şeklinde yapıldığı, lisansüstü çalışmaların Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri enstitülerinde yoğunlaştığı, tüm çalışma türlerinde en çok tarama modelinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle, yeni çalışmaların karma yöntemlerin kullanıldığı modellerde tasarlanması; doktora/sanatta yeterlilik düzeyinde ve uluslararası yayına dönüşebilecek özelliklerde olması için daha fazla teşvik ve yönlendirme yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Müzik, Beğeni, Bibliyografya.

genre, method, subject, university and institute criteria and were converted into quantitative data and analyzed using descriptive statistical methods using frequency-percentage.

As a result, the works conducted on music liking in Turkey is widespread in the 2000s; most of them were made in the form of master thesis; postgraduate studies were concentrated in Social Sciences and Educational Sciences institutes; It was determined that the most screening model was used in all study types. Based on these results, It is recommended that designing new studies in models using mixed methods; more incentives and guidance be made in order to have a doctorate/art proficiency level and features that can turn into international publication.

Key words: Music, Liking, Bibliography.

Giriş

İnsanoğlunun var olması beğeniye de beraberinde getirmiştir. Şüphesiz bunlardan birisi müziksel beğenidir. Müziksel beğeni basit bir olay gibi görünse de aslında öyle değildir. Bir insanın herhangi bir müziğe karşı oluşturduğu tepki yaşadığı toplumun yapısıyla, eğitim hayatıyla, sosyal ve psikolojik etkenlerle doğrudan ilgilidir. Hatta ve hatta bir insanın müzik zevki, kişiliği hakkında da birçok bilgi verebilir. Bunun yanı sıra insanların duygularını ifade etmesinde müzikal tercihleri büyük rol oynar. İnsanlar sevinçlerini, hüznlerini, heyecanlarını, öfkelerini ifade etmek için müziğe başvururlar. Böylelikle duygu durumlarının da müziksel beğeniye etkilediği söylenebilir.

Müziksel beğeni, kişiden kişiye, toplumdan topluma farklılık göstererek farklı müzik türlerinin oluşumunu sağlamıştır. Aynı toplumda zaman içinde de farklılık göstererek müzik kültürünü oluşturmuştur. Bu kültür insanların müziksel beğenisinin oluşumunda en genel çerçevedir.

Müzik Beğeni

Beğeniye, “*kişinin bir şey için, güzel/çirkin, iyi/kötü, doğru/yanlış gibi olumluyu olumsuzdan ayıracak bir yargıya varmasını sağlayan yeti*” (Erinç, 2011: 79) olarak tanımlamak mümkündür. Bu tanımdan yola çıkarak müzik beğeni bireylerin herhangi bir müziği duygularıyla ilişkilendirmesi ve o müzikle ilgili olumlu tutumları şeklinde açıklanabilir. Bu tutumlar iyi, kötü, güzel, çirkin olarak gösterilen yargılardır. Bu durumda müzik beğenisini, bireylerin müziksel tutumları ve tercihleri olarak tanımlamak mümkündür. Müzik beğeni ve müzik tercihi birbirlerinden küçük bir farkla ayrı tutulan kavramlardır. Müzik tercihi kısa süreli seçimler olarak ifade edilirken, müzik beğeni

daha uzun vadeli (geniş zamanı kapsayan) seçimler olarak değerlendirilmektedir (Kaçmaz, 2017: 145).

Soykan (2012: 30) müziği, aşağı ve yüksek müzik olarak iki şekilde ele alır.

“Aşağı müzik, yalnızca ritme, yüksek müzik ise ritme, melodiye ve armoniye sahiptir. Müziğin her tarzı ritme sahiptir, ritim olmaksızın hiçbir müzik var olamaz. Ama eğer bir müzik tarzı yalnızca bu kategoride, bu basamakta kalmışsa o hiçbir melodiye, hiçbir armoniye sahip değilse, o aşağı müzik diye nitelendirilmektedir. Aşağı müzik bedeni etkilerken, yüksek müzik ruhu etkiler. Yüksek müzik için algılama ve hoşlanma duygusu yeterli değildir. Onun için başka bir şeye daha gerek vardır. Bu da estetik beğenidir”.

“Müziğin zengin çeşitliliğe, güçlü bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. İnsanın karmaşık bir varlık olduğundan yola çıkıldığında, müziğin her toplum için ifade ettikleri kimi zaman ortak noktada birleşirken, müzik zevkleri, beğenileri konusunda ayrışabilmektedir” (Şen, 2016: 1120). Çok yönlü bir olgu olarak tanımlanan müzik tercihlerinde, kişilik ve sosyal kimlik bağlantılı, fizyolojik temelli ya da dinleme ortamından yola çıkılan çeşitli yaklaşımlar söz konusudur. Bu yaklaşımlara göre genel bir değerlendirme sonucunda, müzik tercihlerinin; duygu durumunun dengelenmesi, anlık duruma göre arka plan unsuru olarak, sosyal kimlik oluşturmak ve/veya kişilik özelliklerini yansıtmak, nörofizyolojik süreçler ve mutlak şekilde açıklanamayacak çeşitli karmaşık sebeplerle şekillendiği savunulmaktadır (Kaçmaz, 2017: 150).

Belli bir kültüre bağlı olmak müzik beğenisine olan tutumu da etkiler. Çünkü dünya topluluklarında farklılıkları belirleyen özellikler arasında kültür de vardır. Kültür toplumların bir kimlik oluşturmasında en büyük etkenlerden biridir. Nedeni ise, kültürün kendisine ait kodları, kuralları ve kurumları olmasıdır. Bunlar bir yandan da etkileşim halindedir. Bu etkileşim kültürün alt başlıklarını oluşturmaktadır. Alt başlıklardan birisinin de “Müzik Kültürü” olduğu söylenebilir.

Müzik kültürü, toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun, genel kültürünün yanında kazandığı müzik sanatına ilişkin bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile müzik ortamlarında geçerli ahlak kuralları, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür. Bu yönüyle bir topluma ait kültürel yapılanmanın en önemli boyutlarından birini ifade eden müzik kültürü kısaca bir topluma ait müziksel yaşam biçimi olarak da nitelendirilebilir (Özdek, 2012: 30).

Müzik beğenisinin oluşumunu sadece kültürel etkenlerle sınırlandırılmaz. Çünkü kültürel etkenlerin dışında etkenler de vardır. Bu etkenleri de birçok başlıkla açıklamak mümkündür. Bu bağlamda, müzik beğenisinde belirleyici etkiye sahip olduğu düşünülen sosyal, eğitsel, psikolojik etkenlerin ve kişisel özelliklerin ayrı ayrı ele alınmasında yarar vardır.

Müzik Beğenisinde Sosyal Etkenlerin Rolü

Birçok araştırmacı müzik tercihi ve oluşumunda en önemli etkenin müziğin içinde bulunduğu sosyal bağlam olduğunu ifade etmiştir. Dinleyicinin duygusal durumu sosyal faktörlerden etkilenmekte ve bu etki kişinin estetik tercihinde çok güçlü bir

belirleyiciliğe sahip olmaktadır (Konecni, 1982: 498). Sosyal etkenlerin başında aile, akran, medya, prestij etkisi ve sosyal sınıf sayılabilir.

Bireyin müzikle karşılaştığı ilk yer ailedir. Ailenin çocuğun kimlik kazanmasında büyük rol oynaması müzikal kimliğinin oluşmasına da etki eder. Müzik tercihi önce aileden daha sonra akran gruplarından etkilenir. Akran gruplarından etkilenmesi daha çok ergenlik ve gençlik döneminde olmaktadır. Bu süreç içerisinde bireyin kendi kişiliği geliştikçe aile ve akranın etkisi azalır, medya ve prestij etkisi daha çok öne çıkar. Bir müzik parçasının medyada sürekli yayınlanması müzik beğenisini etkiler. Russell'a göre müzik kayıtlarının medyada sıkça tekrarlanması sebebiyle beğenilmelerin artması ve bir otorite ya da rol model olarak kabul edilen disk jockeyler tarafından onaylanması, dinleyiciyi etkilemekte ve müzik türlerinin şekillenmesi üzerinde de potansiyel bir etkiye sahip olmaktadır (Akt., Şenel, 2014: 224).

Müziğin insan yaşamında toplumsal işlevleri de vardır. Bunlar arasında “ritüeller, iletişim, eğlence, toplumsal yargı ve değerlerin kabulü” (Türkmen, 2019: 5) gibi kavramlar sayılabilir. Bir insanın içinde yaşadığı toplumun kültürel özelliklerinin müzik beğenisini etkilemesinin yanı sıra insanın içinde yaşadığı toplumdaki sosyal statüsü de önem taşımaktadır. Çünkü insanlar çok eskiden beri gruplar halinde yaşarlar. Bu yaşayış biçimi sosyal tabakaların oluşmasına sebep olmaktadır. Yani aynı ekonomik duruma sahip olan ve yaşayış biçimleri birbirleriyle benzerlik gösteren insan topluluklarının oluşturduğu sosyal sınıflar ortaya çıkar. Sosyal tabakalaşma ile sosyoekonomik farklar da ortaya çıkmış olur ve sosyoekonomik yaşam şartları hem insanların müziğe bakış açısını hem de beğenilerini etkiler. Toplamların sosyal sınıfları incelendiğinde aynı sosyal sınıfa sahip bireylerin müziksel beğenilerinin genel olarak ortak özellikler sergilediği görülmektedir (Sağır ve İmik, 2008: 275).

Müzik Beğenisinde Eğitsel Etkenlerin Rolü

Tarih boyunca insanlık öğrenmeye ve kendini geliştirmeye ihtiyaç duymuştur. Bu sebepten dolayı insanın varoluşundan beri eğitim kavramı doğrudan dikkat çekmektedir. Eğitim, “davranışçı bakış açısıyla, bireyde kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak istedik değişiklikler meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1998: 12). Bu sürecin bir parçası da müzik eğitimidir. Eğitim kavramından yola çıkarak müzik eğitimi, “temelde bir müziksel davranış değişikliği oluşturma süreci” (Uçan, 2005: 14) olarak tanımlanmaktadır.

Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki etkileşimin daha düzenli, daha sağlıklı, daha etkili ve daha verimli olması beklenir (Uslu, 2009: 811). Müzik eğitimi, bireyde müzik kültürü oluşumunu sağlar fakat sadece bununla kalmayıp aynı zamanda eğitim çağındaki insanlar için kendilerini ifade etme aracıdır. Bireylerin müzik dinleme tercihlerinin eğitsel boyutuna bakıldığında çocukluk yaşantılarına bakmak, konuyla ilgili ipuçları verebilir. Çocuk aile ve aileden sonra eğitim aldığı okulda yaşamı için gerekli olan temel bilgi ve becerilerinin dışında, sosyalleşme, kültürel etkileşim vb. birçok özelliğiyle de var olmaktadır. Müzik zevki ve tercihinin önce ailede sonra okulda şekillendiği söylenebilir. İlk müzik dinleme deneyimini ailesinde gerçekleştiren çocuk, daha sonra yakın çevresi ve okul ile bu deneyimi farklı şekillerde yaşama imkânı bulabilir (Canbay, 2019: 67, Kamalı ve Temiz, 2017: 281). Bu

deneyimlerin geri kalan yaşantısındaki müzik zevkini ve tercihini de etkilediği söylenebilir.

Müzik Beğenisinde Psikolojik Etkenlerin Rolü

Müzik tercihi çok çeşitli etkenler sonucunda ortaya çıkar. Bu etkenler arasında belki de en geniş etkisi olan psikolojik sebeplerdir denilebilir. Müzik beğenisi yalnızca estetik boyutta değerlendirilse de bunu salt bir hoşlanmayla açıklamak yetersiz olacaktır. Çünkü bu beğeniyi oluşturanın kişinin kendisi olduğu konusu bile tartışmalı bir durumdur. Müzik tercihleri kısa dönem ve uzun dönem tercihler olarak ayrılırsa, kısa dönem psikolojik durum, fiziksel koşullar, kişinin içinde bulunduğu eylem tipi; uzun dönem ise toplum ya da diğer sosyal etkenler olarak düşünülebilir. Burada ele alınan boyut kısa dönem psikolojik duruma bağlı etkidir.

Müzik psikolojisinin araştırma alanlarından biri olan sanat tüketicisinin duyuşsal ve duygusal tepkileri, müzik insanlarını yakından ilgilendirmektedir. Sanatçı, yarattığı ürünün tüketicisi üzerindeki etki alanını tasarlar. Kendi duygulanımlarını tüketicisine aktarabilmek için ona müziksel ipuçları sunar. Sanatçı-tüketici ilişkisinin çok boyutlu olduğu düşünülürse bunlardan tematik ilişki sanat psikolojisinin sadece küçük bir araştırma alanını oluşturur (Kabataş, 2017: 18).

Kişinin içinde bulunduğu durum, ruh hali, anlık duygu müzik beğenisini büyük ölçüde etkilemektedir. Kişi mutlu, üzgün, öfkeli, sevinçli vb. birçok ruh halinde müziğe başvurur. Örneğin bazı insanlar can sıkıntılarını gidermek için veya streslerini azaltmak için müzik dinlerler. Müzik ayrıca kişinin kendisini ifade etmede kullandığı bir araç olduğu için kişi farklı ruh halinde kendisini en iyi anlayacağı ve ifade edeceği bir müzik arayışı içine girer. Bu arayışın etkisiyle kişinin müzik beğenisinin oluşmasına zemin hazırlanmış olur. Peki, sadece kişinin ruh hali mi müzik beğenisine etki eder?

Müzik bir isyan aracı ya da otoriteden kurtuluşun sembolü olarak da kullanılabilir. Aile baskısı, okul baskısı, hayat şartları gibi etkenler için sığınak olarak kullanılan müzik, altında toplanılacak bir şemsiye görevi yapabilir (Abdurrezzak, 2018: 196).

Müzik Beğenisinde Kişilik Özelliklerinin Rolü

Kişilik ile müzik tercihinin çok yakın bir ilişkisi vardır. Çünkü ruh hali bireyin kişilik özelliklerine göre şekil almaktadır. Erdal ve Kındap Tepe (2017: 61) kişiliği şöyle tanımlamaktadır:

“Kişilik genellikle biyolojik ve çevresel faktörlerle evrimleşen alışılmış davranışlar, bilişler ve duygusal kalıplar kümesi olarak tanımlanır. Genel olarak kabul edilmiş bir kişilik tanımı olmamasına rağmen, çoğu teori motivasyon ve çevreyle olan psikolojik etkileşimler üzerine odaklanmaktadır. Uzmanlara göre kişilik özelliği tanımlarının tamamında, çeşitli durumlarda tutarlılık göstermeleri, uzun süreli eğilimler olmaları ve içsel nedenler olarak değerlendirilmeleri uzlaşılan üç temel noktayı işaret etmektedir”.

Yağışan (2013: 98) araştırmasında uzmanlara göre kişilerin müzik tercihlerine bakılarak onların nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu tahmin etmenin mümkün olduğunu

belirtmiştir. Bu da kişilik ve müzik beğenisinin ne kadar iç içe kavramlar olduğunu niteler şekildedir.

Genel olarak kişilik insanları belli ruh hali ve duygulara maruz bırakmaya yatkın en belirleyici değişken olarak değerlendirilebilir. Bir kişide öne çıkan özellikler kişiliğin göstergesi olarak kabul edilebilir. Örneğin bazı insanlar karamsarlık ve öfke gibi duyguları diğerlerinden daha kolay hisseder. Başka bir deyişle, bazı ruh halleri ve duygular bireylerin kişiliklerine bağlı olarak daha sık deneyimlenme eğilimi göstermektedir. İçedönük ve nörotik kişilerin uyarılara daha hassas olmalarına karşın, dışadönük ve enerjik kişilerin belirli duygulanımları daha güçlü uyarılara ihtiyaç duyarak yaşamaları bu duruma güzel birer örnektir (Erdal ve Kındap Tepe, 2017: 58). Bu da kişiliğin göstergesidir. Kişilik ve müzik tercihiyle ilgili bir araştırmada, heyecan arayışı yüksek olan bireylerin rock müzik dinlediği dışa dönük davranışlar gösteren insanların ise daha yüksek uyarma potansiyeli olan caz ve hard rock tarzlarını tercih ettikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda nörotik düzeyi yüksek olan kişilerin uyarıcı müzikten aldıkları olumsuz etkiyi önlemek için daha geleneksel müziklere yönlendiğini, deneyime açıklık düzeyi yüksek olan katılımcıların ise karmaşık, asi müzikleri tercih ettiği görülmektedir (Akt., Erdal ve Kındap Tepe, 2017: 67).

Müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlere ve makalelere bakıldığında bir müziğe olan tutumları değiştiren birden çok etken olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmaları incelemek adına bu araştırmanın ana problemi “Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan akademik çalışmaların bibliyografik yöntemle incelenmesi” şeklinde oluşturulmuştur.

Çalışmada, ana problemi aydınlatmak amacıyla yanıt aranan alt problemler ise şu şekildedir:

- Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan tezlerin bibliyografik özelliklerine ilişkin dağılımlar nasıldır?
- Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan makalelerin bibliyografik özelliklerine ilişkin dağılımlar nasıldır?

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan akademik araştırmaların (lisansüstü tez ve makaleler) bibliyografik yöntemle incelenmesidir. Bu araştırma, müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan araştırmaların bibliyografik özelliklerinin belirlenmesi ve müzik beğenisi üzerine ileride yapılacak olan yeni çalışmalara ışık tutması açısından önemlidir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama ve analiz yöntemleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, müzik beğenisi konusunda yapılmış tezler; tez türüne, enstitü türüne, üniversitelere, yıllara, izin durumlarına, yöntemlerine ve konularına; makaleler de yıllara, türlerine, yöntemlerine ve konularına göre tasnif edilmiş, elde edilen bulgular neticesinde müzik beğenisi konusunda yapılmış olan çalışmalara ilişkin durum

betimlenmiştir. Araştırma betimsel araştırma modelinde yapılmış ve literatür taramasına dayalı bibliyografik yöntem kullanılmıştır. Betimsel araştırma, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamaktır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013: 22). Bibliyografya çalışmaları, ait olduğu bilim dalının vazgeçilmez kaynaklarıdır. Değişik yayınlarda ve çeşitli kütüphanelerde bulunan, belli bir konuya, belli bir yazara veya belli bir coğrafyaya ait dağınık çalışmaların bir araya getirilerek, içeriklerinin belirli ipuçları aracılığı ile düzenlendiği bu çalışmalar, bilgiye ulaşma konusunda rehberlik yaparak, araştırmacının yolunu aydınlatır (Tuna, 2017: 126).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın birinci bölümünü oluşturan kavramsal çerçeveye ilişkin veriler estetik, müzik beğenisi, müzik beğenisinin oluşumu anahtar kelimeleri kullanılarak tez, makale ve kitaplardan oluşan ilgili literatür taranarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında bibliyografik incelemeye tabi olan veriler ise YÖK Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik (Google Scholar) veri tabanlarında “müzik”, “beğeni”, “tercih”, “müzik beğenisi”, “müzik tercihi” anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan taramalar sonucunda elde edilmiştir. Söz konusu taramalar sonucunda, 31 lisansüstü teze ve akademik hakemli dergilerde yayımlanmış 16 makaleye ulaşılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “beğeni” ve “tercih” anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan tarama sonucunda, ulaşılan 5 adet teze erişim kısıtlı olduğu için çalışma kapsamı dışında bırakılmış, açık erişim izni bulunan 26 tez incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler alt problemlerde belirlenen bibliyografik parametrelere (tezler için tez türü, enstitü türü, üniversite, yıl, yöntem ve konu; makaleler için yıl, tür, yöntem ve konu) göre içerik analizine tabi tutulmuş, içerik analizi sonuçları nicel verilere dönüştürülmüş ve betimsel istatistik yöntemlerden frekans ve yüzde ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamında incelenen akademik çalışmalara ait bulgular, alt problemlere göre tablolar halinde sunulmuş ve tablolara ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Tezlerin Bibliyografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan tezlerin bibliyografik özelliklerine ilişkin dağılımlar nasıldır?” sorusuna ait bulgular tablolar halinde verilmiştir. Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan tezlerin türlerine göre dağılımına ilişkin betimsel dağılımlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tez türü	f	%
Yüksek Lisans	23	88.46
Doktora	3	11.54
Toplam	26	100

Tablo 1. Türkiye’de Müzik Beğenisi Üzerine Yapılmış Olan Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tablo 1'deki veriler, Türkiye'de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan tezlerin çok büyük kısmının yüksek lisans (%88.46) düzeyinde olduğunu, doktora düzeyinde ise çok az sayıda çalışma yapıldığını göstermektedir. Sanatta Yeterlilik düzeyinde ise hiç çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Türkiye'de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin enstitülere göre dağılımına ilişkin betimsel dağılımlar Tablo 2'de verilmiştir.

Enstitü	f	%
Sosyal Bilimler	11	42.31
Eğitim Bilimleri	11	42.31
Güzel Sanatlar	4	15.38
Toplam	26	100

Tablo 2. Türkiye'de Müzik Beğenisiyle İlgili Yapılmış Olan Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Tablo 2'deki veriler, Türkiye'de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin büyük bölümünün (toplam %84.62) Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri enstitülerinde yapıldığını göstermektedir. Güzel Sanatlar enstitülerinde ise az sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Türkiye'de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin üniversitelere göre dağılımına ilişkin betimsel dağılımlar Tablo 3'te verilmiştir.

Üniversite	f	%
Abant İzzet Baysal	3	11.53
Atatürk	1	3.85
Başkent	2	7.69
Boğaziçi	1	3.85
Cumhuriyet	2	7.69
Dokuz Eylül	4	15.38
Erciyes	1	3.85
Gazi	3	11.53
İnönü	2	7.69
İstanbul Teknik	1	3.85
Marmara	1	3.85
Necmettin Erbakan	1	3.85
Niğde Ömer Halisdemir	2	7.69
Ondokuz Mayıs	1	3.85
Sakarya	1	3.85
Toplam	26	100

Tablo 3. Türkiye'de Müzik Beğenisiyle İlgili Yapılmış Olan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 3'teki verilere göre, Türkiye'de müzik beğenisiyle ilgili en çok tezin (%15.38) Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yapıldığı, ancak diğer üniversitelerde de yapılan çalışmaların sayılarına bakıldığında sonuçların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Türkiye'de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin yıllara göre dağılımına ilişkin betimsel dağılımlar Tablo 4'te verilmiştir.

Yıl	f	%
2007	3	11.53
2008	2	7.69
2009	1	3.85
2010	2	7.69
2011	2	7.69
2012	1	3.85
2013	3	11.53
2014	2	7.69
2015	1	3.85
2016	2	7.69
2017	1	3.85
2019	6	23.09
Toplam	26	100

Tablo 4. Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan tezlerin yıllara göre dağılımı

Tablo 4’teki veriler, Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan tezlerin en çok 2019 (%23.09) yılında yapıldığını göstermektedir. Diğer yılların dağılımlarına bakıldığında sayıların ve oranların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan ilk lisansüstü tez çalışması 2007 yılında yapılmıştır. 2007 öncesine tarihlenen lisansüstü çalışmaya rastlanmamıştır. Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan tezlerin yöntemlerine göre dağılımına ilişkin betimsel dağılımlar Tablo 5’te verilmiştir.

Yöntem	f	%
Anket (Açıkgöz, 2019; Albayrak, 2016; Ayhan, 2019; Değer Biricik, 2007; Doğan, 2008; Doğan, 2019; Ercan, 2014; Erdal, 2009a; Ertenli, 2014; Göksel, 2013; Hatay, 2011; İmik, 2007; Kayhan, 2011; Kuranel, 2017; Mişe Özgen, 2019; Nizamoğlu, 2019; Noyan, 2012; Soycan, 2013; Şanlı, 2019; Şenel, 2013; Ulutürk, 2008; Uslu, 2010)	22	84.6
fMRI [functional magnetic resonance imaging] (Gedik, 2007)	1	3.85
Görüşme (Albayrak, 2015)	1	3.85
Algı ölçümü (Bilge, 2010)	1	3.85
Beğeni düzeyi ölçümü (Konuksever, 2016)	1	3.85
Toplam	26	100

Tablo 5. Türkiye’de Müzik Beğenisi Üzerine Yapılmış Olan Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Tablo 5’teki veriler, Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerde en çok anket yönteminin (%84.6) kullanıldığını, diğer yöntemlerin ise daha az kullanıldığını göstermektedir. Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin konularına göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Konu	f	%
Sosyal statünün müzik beğenisine etkisinin incelenmesi (İmik, 2007)	1	3.85
Müzik beğenisinde kültürel unsurların etkisinin incelenmesi (Albayrak, 2015)	1	3.85
Popüler müzikte beğeni farklılıklarının incelenmesi (Gedik, 2007)	1	3.85
Kişilik özellikleri ile müzik beğeni arasındaki ilişkinin incelenmesi (Erdal, 2009a; Nizamoğlu, 2019)	2	7.69
Ortaokul öğrencilerinin müzik beğenilerinin/tercihlerinin incelenmesi (Albayrak, 2016; Doğan, 2019; Ertenli, 2014; Kuranel, 2017; Mişe Özgen, 2019; Soycan, 2013; Şanlı, 2019)	7	26.91
Z kuşağının müzikal beğenilerinin incelenmesi (Açıkgöz, 2019)	1	3.85
İlköğretim öğrencilerinin müzik beğenilerinin/tercihlerinin incelenmesi (Değer Biricik, 2007; Doğan, 2008; Göksel, 2013)	3	11.53
Akademisyenlerin klasik müzikle ilgili beğeni tutumlarının incelenmesi (Hatay, 2011)	1	3.85
Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik tercihlerinin incelenmesi (Ayhan, 2019; Ulutürk, 2008)	2	7.69
Üniversite öğrencilerinin müzik beğenilerinin/tercihlerinin incelenmesi (Ercan, 2014; Kayhan, 2011; Konuksever, 2016; Uslu, 2010)	4	15.38
Tekrar eden melodileri dinlemenin müzik beğeni kararlarına etkisinin incelenmesi (Bilge, 2010)	1	3.85
Müzik dersinin müzik beğenisine etkisinin incelenmesi (Noyan, 2012)	1	3.85
Müzik beğeni ile önyargı/kalıpyargı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Şenel, 2013)	1	3.85
Toplam	26	100

Tablo 6. Türkiye’de Müzik Beğeniyle İlgili Yapılmış Olan Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Tablo 6’deki verilere göre, Türkiye’de müzik beğeniyle ilgili tezlerin en çok ortaokul öğrencilerinin müzik beğeni konusu (%26.91) üzerine yapıldığı görülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin müzik beğenisinin ardından en çok üniversite öğrencilerinin müzik beğeni konusuna (%15.38) yoğunlaşmıştır. Genel olarak bakıldığında, tezlerin büyük kısmının (%65.36) çeşitli eğitim kademelerindeki öğrencilerin müzik beğenilerinin incelenmesine odaklandığı görülmektedir.

Makalelerin Bibliyografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Türkiye’de müzik beğeniyle ilgili yapılmış olan makalelerin demografik özelliklerinin dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular tablolar halinde verilmiştir. Türkiye’de müzik beğeniyle ilgili yapılmış olan makalelerin yıllara göre dağılımların ilişkin betimsel dağılımlar Tablo 7’de verilmiştir.

Yıl	f	%
2008	1	6.25
2009	1	6.25
2012	1	6.25
2013	1	6.25
2014	1	6.25
2015	2	12.50
2016	1	6.25
2017	2	12.50
2018	1	6.25
2019	4	25.0
2020	1	6.25
Toplam	16	100

Tablo 7. Türkiye’de Müzik Beğenisiyle İlgili Yapılmış Olan Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 7’deki verilere bakıldığında, Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan ilk makalenin 2008 yılında yapıldığı ve 2008’den günümüze kadar olan süreçte 2010 ve 2011 yıllarında hiç makale çalışmasının yapılmadığı görülmektedir. En çok çalışmanın 2019 (%25) yılında yapılmasına karşın genel olarak bakıldığında dağılım sonuçlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış makalelerin türlerine göre dağılımına ilişkin betimsel dağılımlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tür	f	%
Ulusal	8	50.0
Uluslararası	8	50.0
Toplam	16	100

Tablo 8. Türkiye’de Müzik Beğenisiyle İlgili Yapılmış Makalelerin Türlerine Göre Dağılımı

Tablo 8’deki verilere göre, Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan makalelerin ulusal ve uluslararası düzeyde olma durumlarının eşit olduğu görülmektedir. Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan makalelerin yöntemlerine göre dağılımına yönelik betimsel dağılımlar Tablo 9’da verilmiştir.

Yöntem	f	%
Anket (Demirtaş ve Köse, 2018; Erdal, 2009b; Erdal, 2015; Erdal ve Ok, 2012; Güven, Kaya ve Perrin, 2020; Kamalı ve Temiz, 2017; Sağer ve İmik, 2008; Şen ve Ünal, 2019; Şenoğlu Özdemir ve Can, 2019; Tekin Gürgen, 2016; Yağışan, 2013; Yazıcı ve İrven, 2015)	12	75.0
Literatür taraması (Kaçmaz, 2017; Özmenteş, 2019; Şenel, 2014)	3	18.75
Müzikal analiz (Efe ve Sonsel, 2019)	1	6.25
Toplam	16	100

Tablo 9. Türkiye’de Müzik Beğenisiyle İlgili Yapılmış Olan Makalelerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Tablo 9'daki verilere bakıldığında, Türkiye'de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan makalelerin büyük bölümünün (%75) anket tekniği ile yapıldığı görülmektedir. Türkiye'de müzik beğenisiyle ilgi yapılmış olan makalelerin konularına göre dağılımına yönelik betimsel dağılımlar Tablo 10'da verilmiştir

Konu	f	%
Müzik tercihi/beğenisi ile kişilik arasındaki ilişkinin incelenmesi (Erdal, 2009b)	1	6.25
Sosyal statünün müzik beğenisine etkisinin incelenmesi (Sağır ve İmİK, 2008)	1	6.25
Müzik beğenisi ile dünya görüşü ve dini inanç arasındaki ilişkinin incelenmesi (Erdal ve Ok, 2012)	1	6.25
Üniversite öğrencilerinin müzik tercihlerinin/beğenilerinin ve/veya müzik dinleme alışkanlıklarının incelenmesi (Demirtaş ve Köse, 2018; Şenoğlu Özdemir ve Can, 2019; Tekin Gürgeç, 2016; Yağışan, 2013; Yazıcı ve İrven, 2015)	5	31.25
Müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik beğenisini etkileyen faktörlerin incelenmesi (Erdal, 2015)	1	6.25
Müzik tercihlerine ilişkin kuramsal inceleme/eleştiri (Kaçmaz, 2017; Özmenteş, 2019; Şenel, 2014)	3	18.75
Ortaöğretim öğrencilerinin müzik tercihlerinin/beğenilerinin incelenmesi (Kamalı & Temiz, 2017; Şen ve Ünal, 2019)	2	12.50
Dijital platforma en çok dinlenen popüler müziklerin müzikal özelliklerinin incelenmesi (Efe ve Sonsel, 2019)	1	6.25
Müzik tercihlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Güven, Kaya ve Perrin, 2020)	1	6.25
Toplam	16	100

Tablo 10. Türkiye'de Müzik Beğenisiyle İlgili Yapılmış Olan Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

Tablo 10'daki verilere bakıldığında en çok üniversite öğrencilerinin müzik beğenisinin incelenmesine (%31.25) ardından da müzik tercihinin kuramsal arka planına (%18.75) odaklanan makaleler yazıldığı görülmektedir. Ancak diğer konulara ait dağılımlara da bakıldığında sonuçlar arasında anlamlı farklılıklar olmadığı görülmektedir.

Sonuç

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda, Türkiye'de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin büyük bir kısmının yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Demirbatır'ın (2001: 141) çalışmasında da benzer şekilde müzik alanında en çok yüksek lisans tezi yapıldığı görülmektedir. Bu durumun Türkiye'de müzik alanında lisansüstü eğitim veren üniversitelerde yüksek lisans programlarının ağırlıklı olmasından, dolayısıyla doktora ve sanatta yeterlik programlarının görece az olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu bakımdan doktora ve sanatta yeterlilik düzeylerinde müzik beğenisiyle ilgili daha çok araştırma üretilmesi konusunda yönlendirmeler yapılması önerilebilir.

Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin enstitülere göre dağılımına bakıldığında, en çok çalışmanın Sosyal Bilimler (%42.31) ve Eğitim Bilimleri (%42.31) enstitülerinde yapıldığı, Güzel Sanatlar enstitüsünde ise çok az çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Müzik alanının, varsa Güzel Sanatlar yoksa da Sosyal Bilimler enstitülerine bağlı olması beklenen bir durum olduğundan, bu enstitülerde daha fazla çalışma yapılması önerilebilir.

Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin en çok Dokuz Eylül Üniversitesi’nde çalışıldığı belirlenmiştir. Ancak üniversite değişkenine ilişkin betimsel dağılımlara bakıldığında, elde edilen sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Yıllara göre bakıldığında, Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin en çok 2019 (%23.09) yılında yapıldığı görülmektedir. Diğer yılların dağılımlarına bakıldığında sayıların ve oranların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Türkiye’de müzik beğenisi üzerine yapılmış olan ilk lisansüstü tez çalışması 2007 yılında yapılmıştır. 2007 öncesine tarihlenen lisansüstü çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sonuçlara göre Türkiye’de müzik beğenisine odaklanan araştırmalara yakın zamanda ilginin arttığı söylenebilir. Dolayısıyla bu konudaki yeni araştırmaların sayılarının artırılması ve bu doğrultuda öğrencilerin müzik beğenisi konusunda araştırma yapmaya teşvik edilmesi önerilebilir.

Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin yöntemine bakıldığında, en çok %84.6 oranında anket tekniğinin kullanıldığı belirlenmiştir. Çok özel teknik olan fMRI dışındaki diğer teknikler de (görüşme, algı ölçümü, beğeni düzeyi ölçümü) eklenerek düşünüldüğünde, söz konusu lisansüstü araştırmaların tamamına yakınının çeşitli tarama yöntemleriyle yapıldığını söylemek mümkündür. Bu sonuçtan hareketle, müzik beğenisine odaklanan lisansüstü çalışmalarda, fMRI, müzikal analiz vb. farklı yöntem ve tekniklerin kullanılacağı yeni modellerin tasarlanması önerilebilir.

Konularına göre bakıldığında ise Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan tezlerin büyük bir kısmının (%65.36) çeşitli eğitim kademelerindeki öğrencilerin müzik beğenilerinin incelenmesine odaklandığı belirlenmiştir. Müzik beğenisinin önemli kısmını oluşturan bireyin kişilik özellikleri, kültürel etkenler, sosyal etkenler, psikolojik etkenler ve daha pek çok boyutla/değişkenle ilişkisi gibi konularda ise çok az çalışma yapılmıştır. Bu noktada, söz konusu parametrelere daha fazla ağırlık verilen yeni araştırmalar yapılması önerilebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda, Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan ilk makalenin 2008 yılında, en çok çalışmanın ise 2019 yılında (%25) yapıldığı belirlenmiştir. 2010 ve 2011 yıllarında ise müzik beğenisiyle ilgili hiç makale yazılmadığı tespit edilmiştir. Ece’nin (2007: 34-35) çalışmasında da incelenen makaleler arasında, müzik beğenisi konusuna rastlanmadığı görülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak, müzik beğenisi konusuna odaklanan, çok az makale yazıldığı söylenebilir. Dolayısıyla, lisansüstü öğrencilerin ve akademisyenlerin müzik beğenisi konusunda makale yazmaya yönelik teşvik edilmesi önerilebilir.

Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan makalelerin türüne göre bakıldığında, ulusal ve uluslararası makale sayılarının birbirine eşit olduğu görülmüştür. Ancak ülkemizin bilimsel platformlardaki tanınırlığının yükseltilmesi bakımından, ileride yapılacak olan müzik beğenisi araştırmalarının uluslararası dergilerde yayımlanması konusunda yönlendirme, rehberlik/mentörlük ve teşviklerin artırılması önerilebilir.

Yöntemlerine göre bakıldığında, Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan makalelerin büyük bölümünün (%75) anket tekniği ile yapıldığı görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle, ileride yapılacak olan yeni araştırmalarda yalnızca anket yöntemine dayanmayan, farklı ve hatta karma modellerin kullanılması önerilebilir.

Konularına göre bakıldığında ise Türkiye’de müzik beğenisiyle ilgili yapılmış olan makalelerin en çok üniversite öğrencilerinin müzik beğenisinin incelenmesine (%31.25) ardından da müzik tercihinin kuramsal arka planına (%18.75) odaklandığı görülmektedir. Bu bağlamda, müzik beğenisini araştıracak olan araştırmacıların, örneklem çeşitliliğini ve araştırma parametrelerinin çeşitliliğini artırmaları önerilebilir.

Kaynakça

- Abdurrezzak, A. (2018). “Üretim ve Tüketim Kültürü Açısından Müzik Kimliğinin Psiko-Sosyal ve Mitolojik Temelleri”. *Folklor Akademi Dergisi*, 1(2), 33-54.
- Açıkgöz, Ö. (2019). *Adana İlinde Yaşayan Z Kuşağının Müzikal Beğenileri*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Albayrak, C. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Beğeni ve Dinleme Tercihlerinin İncelenmesi: Diyarbakır/Hani Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Albayrak, U. (2015). *Müzik Beğenisinde Kültürel Sermaye ve Kültürel Elitizm: Kıbrıs Örneği*. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Ayhan, A. (2019). *Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müzikal Beğenilerinin Çalgı Seçimi Üzerindeki Etkileri*. Malatya: Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bilge, M. T. (2010). *Melodileri Tekrar Etmenin Tonal Olmayan Müzikteki Beğeni Kararları Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Canbay, A. (2019). *Müzik Estetiği ve Çocukta Müziksel Beğenin Geliştirilmesi. Teoriden Uygulamaya Yeni Yönelimler, Yeni Yaklaşımlarla Müzik Öğretimi (Uğur Alpagut ve Sadık Yöndem, Ed.) içinde*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Değer Biricik, E. (2007). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müzikal Algı Düzeyi İle Müzikal Beğenileri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirbatır, R. E. (2001). “Müzik Alanı Yüksek Lisans, Doktora ve Sanatta Yeterlik Tez Bibliyografyası”. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 123-141.
- Demirtaş, H. O., ve Köse, H. S. (2018). “Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Türlerine İlgileri Üzerine Bir İnceleme”. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1378-1403.
- Doğan, H. (2008). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, U. (2019). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Beğeni ve Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Yönünden İncelenmesi (Sivas/Zara Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ece, A. S. (2007). “Bilimsel Dergilerde Yayımlanan Müzik Makaleleri (Bir Bibliyografya Denemesi) (2000-2006)”. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 45-81.
- Efe, M., ve Sonsel, Ö. B. (2019). “Türkiye’de Dinlenen Popüler Müziklerin İncelenmesi: Spotify Örneği”. *İdil Dergisi*, 60, 975-983.
- Ercan, H. (2014). *Klasik Batı Müziği Eğitimi Veren Devlet Konservatuvarı Müzik Lisans Öğrencilerinin Müzikal Beğenileri ve Müzik Dinleme Alışkanlıklarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdal, B. (2009a). *Müzik Türlerinin Tercih Edilmesinde Kişilik Özellikleri ve Beğeni İlişkisi*. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Erdal, B. (2009b). “Müzik Tercihi ve Kişilik İlişkisi”. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(2), 188-196.
- Erdal, B. (2015). “Hissedilen ve Algılanan Duygular Bağlamında Arabesk Müzik Beğenisini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma”. *International Journal of Human Sciences*. 12(1), 1016-1055.
- Erdal, B. ve Kındap Tepe, Y. (2017). “Ruh Halinin İçedönük ve Dışadönüklerde Tercih Edilen Müziğe Etkisi ve Müziğin Uyandırdığı Duygular Üzerine Bir Çalışma”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(57), 54-75.
- Erdal, B. ve Ok, Ü. (2012). “Müzik Tercihinde İnanç Biçimlerinin Rolü”. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(3), 59-74.
- Erinç, M. S. (2011). *Sanat Psikolojisine Giriş*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Ertenli, İ. (2014). *Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Müzik Türlerini Dinleme Durumlarına ve Programın*

- Müzik Türü Tercihleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Gedik, A. C. (2007). *Popüler Müzikte Beğeni Farklılıkları: Bir Fmri Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Göksel, R. E. (2013). *İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Farklı Müzik Türlerine İlişkin Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kars İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güven, U. Z., Kaya, Y. ve Perrin, A. J. (2020). "Music, City And Social Change: A Study of Musical Preferences in a Former Suburb of İstanbul". *Journal of Economy Culture and Society*, 61, 107-123.
- Hatay, L. (2011). *Üniversite Akademik Çevresinin Klasik Müzikle İlgili Beğeni Tutumları ve Akademik Alanları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İmik, Ü. (2007). *Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kabataş, M. (2017). "Boyutsal Açıdan Müzik". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 10-34.
- Kaçmaz, D. (2017). "Müzik Tercihlerine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme". *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7(15), 141-152.
- Kamalı, C. ve Temiz, E. (2017). "Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Tercihlerinin ve Bu Tercihleri Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi". *Fine Arts*, 12(4), 280-298.
- Kayhan, K. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Klasik Müzik ile İlgili Beğeni Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Konecni, V. J. (1982). "Social Interaction and Musical Preference". *The Psychology of Music* (D. Deutsch, ed.) içinde, (497-516). New York: Academic Press.
- Konuksever, S. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Batı ve Türk Müziğine Yönelik Betimleyici Sözel Davranışları ve Beğenileri*. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuranel, E. (2017). *İstanbul Ortaokullarında 11-14 Yaş Arası Çocukların Müzik Beğenisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mişe Özen, N. G. (2019). *Ankara'nın Sincan İlçesinde Bulunan Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Beğenileri, Müzik Dersine Olan İlgi ve Tutumlarına İlişkin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Nizamoglu, P. (2019). *Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Duygu Durumlarına Göre Müzik Tercihleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Noyan, H. (2012). *Müzik Dersinin Müzik Beğenisine Göre İlköğretim Öğrencileri Üzerindeki Olumlu Olumsuz Etkilerinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdek, A. (2012). “Türk Müzik Kültürünün Oluşumuna Öncülük Eden Bileşenlere Genel Bir Bakış”. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 29-36.
- Özmenteş, G. (2019). “Müzikte Beğeni Hiyerarşilerinin Nahifliği: Sosyal Teorilerden Bir Eleştiri”. *Etnomüzikoloji Dergisi*. 2(2), 139-178.
- Sağır, T. ve İmİK, Ü. (2008). “Müziksel Beğenide Sosyal Statünün Rolü”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(24), 273-292.
- Soycan, M. (2013). *Konya İli Ortaöğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Müziksel Beğenileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Soykan, Ö. N. (2012). “Müzik Nedir? Felsefi Bir Araştırma”. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 15(62), 29-42.
- Şanlı, S. (2019). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Açısından Medyadaki Müzik Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şen, Ü. S. (2016). İnsan ve Toplum Ekseninde Müzik Estetiği Kavramı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 1110-1120.
- Şen, Y. ve Ünal, E. (2019). “8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Müzik Türlerini Dinleme Durumlarının İncelenmesi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(67), 788-800.
- Şenel, O. (2013). *Müzik Algısı, Müzik Tercihi ve Sosyal Kimlik Bağlamında Müzikte Önyargı Ve Kalıpyargı*. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Şenel, O. (2014). “Müzik Tercihinin Karmaşık Arka Planı”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(30), 213-227.
- Şenoğlu Özdemir, C. ve Can, A. A. (2019). “Müzik Dinleme, Dinleme Türleri ve Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Müzik Dinleme Yaklaşımları”. *İlköğretim Online*, 18(1), 367-388.
- Tekin Gürgen, E. (2016). “Social And Emotional Function of Music Listening: Reasons for Listening to Music”. *Eurasian Journal of Educational Research*, 66, 229-242.
- Tuna, A. (2017). “Müzik Bibliyografyası Bağlamında 2000-2017 Yılları Arasında Yapılmış Lisansüstü Tezler ve Yöntemleri”. *Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi*, (11), 125-134.
- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi. Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikevi.

- Ulutürk, N. (2008). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türleri*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uslu, M. (2009). “Müzik Eğitiminin Kişisel ve Sosyal Gelişme Açısından Değerlendirilmesi”. 38. *ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 10-15 Eylül 2007, Bildiri Kitabı (II. Cilt, s.811-826)*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.
- Yağışan, N. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Müzik Tercihleri ve Saldırganlıkla İlişkisi”. *Sanat Eğitimi Dergisi*. 1(2), 96-113.
- Yazıcı, T., ve İrven, D. (2015). “Mesleki Müzik Eğitimi Almakta Olan Üniversite Öğrencilerinin Müzik Tercihleri ve Beğenileri Üzerine Nitel Bir Araştırma”. *Turkish Journal of Arts and Social Sciences*, 1(1), 35-50.